

Gnoj ne pride na gnojnih nikdar na golo dno gnojniša, ampak vselej se na dno verže za polčevlja ali za čevlj debelo kakoršne koli parstí ali šote, in ravno tako se na gnojni kup tudi poverh nameče parst, ktera zaderžuje, da ne uidejo naj bolji puhi iz gnoja, in se napiva tako rodovitnosti. Vsaka parst, če še tako slaba, je dobra za to, in postane po tem rodovitna.

Na polje pripeljani gnoj se berž raztrosi po njivi in berž podorje, da se še le pod zemljo prekuha, in da vsi rodovitni drobci vstanejo v zemlji. Če pa delo tako nanese, da se mora gnoj pred na polje spravljati, preden se podorje, ga je treba zmiraj le na velike kupe devati, po 50 voz skupej, pa ne višji kakor k večem za 3 čevlje visoko; poverh gnojnih kupov se nameče parstí, ktera mora pa tudi spodej biti, da se od spod ne pogubi gnojnica kam drugam, od zgor pa ne izpuhti amonjak.

Bolj kakor vsacega družega se je gipsova gnojna moč skazala, ne le pri detelji, temuč tudi na senožetih.

Detelja je bila po prvi košnji, ko je že v drugo zeleneti začela, podorana za zeleni gnoj, in po tem sejana pšenica se je dobro obnesla.

Premišljevanje

narave in previdnosti božje v nji.

Poslovenil Mihael Verne.

Čudna naprava oči.

Oko preseže vse človeške umotvore. Njegova naprava je naj čudovitiša stvar, ki si jo človeški um misliti more. Naj ročniš umetnik ni v stanu iznajti takošne stroge, ki bi v vsih obzirih neskončno deleč za tem ne bila, kar v očesu vidimo.

Že naprava unanjih delov človeškega očesa je zavzetna. S kakošnimi ograjami in obrambami je modri Stvarnik oči previdil! V votlinah glave tiče, in so s tako močnimi kostmi ograjene, da se ne morejo lahko poškodovati. Obervi pomagajo tudi veliko k obvarovanju in ohranjenju oči. Trepavnice so nova bramba, in ob enem pripomoček spanju, ker se zaprejo kakor hitro nas dremota prevzame. Še vejice pomagajo veliko k popolnosti našim očem. Vejice so deloma za to, da manjšajo preobilno svetlobo, ki bi očem lahko škodovala, in le toliko žarkov va-nje puščajo, kolikor jih lahko prenesemo; deloma pa, da narmanjši prahek odvernejo, ki bi utegnil oči poškodovati.

Še zavzetniša pa je notranja naprava človeškega očesa. Celo oko obstoji iz mren, vlag, mišk in žil. Unanja koža, ki se ji rožnica pravi, je prezorna in tako terda, da se tudi silovitemu poškodovanju lahko vbrani. Za njo je znotraj druga koža ali mrena, ki je okrogla in razno barvana, in ki se ji mavričnica pravi. Po ti koži se imenuje: ta ima černe, uni modre, ta sive uni rujave oči. Vsred nje je okrogel predor, ki mu zvezdica ali punčica pravimo, in ki se nam črn zdí. Za tem predorom je leči podoben, vès prezoren in iz mnogo nježnih mrenic zložen mešiček, ki se lečica ali vledenička imenuje. Votlina med rožnico in vledeničko je polna neke mokrote kakor voda, ktere zguba se lahko nadomestuje, če pri kakšnem poškodovanju izteče. Oko je navezano na šest mišk, ki ga gor in dol in na vse kraje obračajo. Nar čudovitiša je mrežica, s ktero je zadnja plat ali dno očesa prevlečeno. Ta mrežica ni nič družega ko neko pletivo iz sila tankih čutilnih nitok, ki se večje čutnice deržé, ki iz možganov pride, in ki se vidna čutnica imenuje.

Na dnu očesa se vpodobljajo vse reči prav kakor-

šne so, in čeravno so narobe vpodobljene, jih vendar v njih pravem stanu vidimo. Pa kako tanke in nježne morajo te podobice biti, ker, na primer, obsežek polovice milje, ki čez enajst sto palic znese, ni veči ko deseti del pavca, ko se na dnu očesa vpodobi.

Kakošna neprecenljiva dobrota so oči, spozná le prav tisti, ki je oslepel. Koliko slabši bi bili, koliko prijetnih občutkov bi pogrešali, ako bi bili brez oči rojeni! Kako neobhodno nam jih je k življenju treba! Brez njih bi ne mogli ne se nevarnost, ki nas obdajajo, ogniti, ne tega, ki nam je všeč, ali česar potrebujemo, najti. Brez njih bi ne bili sicer brez vsega občutka, al — kar je še veliko strašnejše, imel bi skoraj zmirom neugodne občutljeje, če bi premislili, da so še drugi, kterih se ne moremo nikdar vdeležiti. Da bi bili pač tudi za ta dar milemu Stvarniku hvaležni!

O Noriku in Noreji.

Spisal Davorin Terstenjak.

Tretji članek.

(Dalje.)

Drugo priime Živa-ta in Žive je Lilesvara in Lilesvari ¹⁾. Lil, lal, pomeni v sanskritu ljubiti, poželeti ²⁾, primeri: slovenski lilek, das Lieblingskind. Lilesvara je severno-slavenski Lel in Lilesvari Polel, in zdaj tudi zapopademo, zakaj v slavenskem mytu Lel in Polel sta v zavezi z Lado ³⁾. Ísh pomeni v sanskritu vladati, v slovenskem narečju govorimo tudi ladati; glašnik v je odpadel, kakor se to v slovensko-horvatskem narečju zmiraj zgodi, n. pr. las, lat, last, namesto vlas, vlast. S slovenskim glagolom ladati vjema se rusko-poljsko ladny, ladati, ordnen. Brez dvombe je po imenu boginje Lade nastalo ime Ladislav.

Božanstvo na rimskih spomenikih z imenom Isis regina zna tedaj biti egipčanska Isis, pa tudi slovenska Živa — Lada. Isis egipčanska se tudi imenuje mater siderum ⁴⁾, in to je tudi indo-slavenska Živa — Lada boginja luna, in tako zvemo razlog, zakaj mesto Cele, kjer je Živinočastje, kakor spomeniki kažejo, posebno cvetelo, ima zvezde v svojem gerbu. V Celi je častje Višnutovo in Živino posebno moglo cvesti, in sicer pervo v Narasinha — možolevovi avatari. To še zdaj pričajo mnogi levi z odpertimi lapami, ktere v Celi nahajamo. Keršanski misio-narji so za ložjo privajenje posvetili keršansko cerkev v čast svetega Daniela in namalati dali svetega preroka ko v levnjaku od levov obdan sedi.

Tudi možko-ženska je egipčanska Isis ⁵⁾ ravno kakor indo-slavenska Živa s priimenom Artanarissura Ženomož ⁶⁾. Če se na podobe ogledamo, pod kterimi se je očitovala, tudi v teh nahajamo enakost, in sicer še ene podobe nahajajo z mesecem in rogmí ⁷⁾, znamnji, ktere tudi Živa ima ⁸⁾. Na štirskih in koroških rimsko-slovenskih spomenikih je dosti podob indoslavenske Žive v različnih momentih. Vse te posebnosti bomo v svojem delu na tanko razlagali, in tudi razloček pokazali, kjer se Živa od Iside v obrazih in slikah razločuje.

Kakor smo vidili je voda rojenka Nara — Ishvarata, to je Živa-ta, zato njeno poznamenje nara, gerški νεργον, νερεός, slovenski nor, ponor, ponoriti.

¹⁾ Creuzer Symbol. II. 83. — ²⁾ Eichhoff 245. — ³⁾ O Lelu in Polelu beri pri Hanušu str. 27, 38, 74, 270, 318—366, primeri lubere in libido. — ⁴⁾ Plutarch de Iside cap. 9. — ⁵⁾ Plutarch de Isid. cap. 43. Hym. in Isid. v. 24. — ⁶⁾ Paulin System Brahm. 86. Pierer Univ. Lex. I. 210. — ⁷⁾ Dextr. de l' Egy. II. 127. Denon voyage dans la basse et la h. Egg. Pl. 115. n. 19. Winkelmann VII. 464. — ⁸⁾ Paullin Syst. Brahm. 105.